Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

27. travnja 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Pravila o nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje – Članak 15. točka 5. – Mogućnost odstupanja od tih pravila o nadležnosti sporazumom – Članak 16. točka 5. – Direktiva 2009/138/EZ – Članak 13. točka 27. – Pojam ‚veliki rizici' – Ugovor o osiguranju trupa broda – Klauzula o prenošenju nadležnosti ugovorena između osiguravatelja i osiguranika – Mogućnost pozivanja na tu klauzulu u odnosu na osiguranika – Rekreacijsko plovilo koje se upotrebljava u nekomercijalne svrhe"

U predmetu C-352/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Østre Landsret (Žalbeni sud regije Istok, Danska), odlukom od 27. travnja 2021., koju je Sud zaprimio 28. svibnja 2021., u postupku

A1,

A2

protiv

I,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, u svojstvu predsjednika šestog vijeća, A. Kumin (izvjestitelj) i I. Ziemele, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Europsku komisiju, S. Noë, H. Tserepa-Lacombe i C. Vang, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

* Jezik postupka: danski

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 15. točke 5. i članka 16. točke 5. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40. i SL 2016., L 202, str. 57.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osoba A1 i A2, dviju fizičkih osoba s domicilom u Danskoj, s jedne strane, i društva za osiguranje I, sa sjedištem u Nizozemskoj (u daljnjem tekstu: društvo za osiguranje I), s druge strane, u vezi s valjanošću klauzule o prenošenju nadležnosti predviđene ugovorom o osiguranju trupa broda koji se odnosi na jedrilicu.

Pravni okvir

Uredba br. 1215/2012.

3 U uvodnim izjavama 15. i 18. Uredbe br. 1215/2012 navodi se:

„(15) Pravila o nadležnosti trebala bi biti što je moguće više predvidiva i zasnovana na načelu da se nadležnost općenito temelji na domicilu tuženika. […]

[…]

(18) U pogledu osiguranja, u potrošačkim ugovorima i ugovorima o radu, slabija stranka bi trebala biti zaštićena pravilima o nadležnosti koja su povoljnija za njene interese od općih pravila.”

4 Pravila o nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje, koja su predmet odjeljka 3. poglavlja II. te uredbe, navode se u njezinim člancima 10. do 16.

5 Članak 10. navedene uredbe glasi:

„U stvarima koje se odnose na osiguranje, nadležnost se utvrđuje ovim odjeljkom, ne dovodeći u pitanje članak 6. i članak 7. točku 5.”

6 U članku 11. stavku 1. te uredbe određuje se:

„Osiguravatelj s domicilom u državi članici može biti tužen:

(a) pred sudovima države članice u kojoj ima domicil;

(b) u drugoj državi članici, u slučaju tužbi koje podnose ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik osiguranja, pred sudovima mjesta u kojem tužitelj ima domicil;

[…]”

7 Člankom 15. Uredbe br. 1215/2012 određuje se:

„Od odredaba ovog odjeljka može se odstupiti samo sporazumom:

[…]

(5) koji se odnosi na ugovor o osiguranju u mjeri u kojoj pokriva jedan ili više rizika iz članka 16.”

8 U skladu s člankom 16. te uredbe:

„Točka 5. članka 15. odnosi se na sljedeće rizike:

1. svaki gubitak ili štetu na:
   (a) morskim plovilima, pučinskim objektima ili onima na otvorenom moru ili na zrakoplovu, koji su posljedica rizika povezanih s njihovim korištenjem u gospodarske svrhe;
   (b) robi u provozu, osim putničke prtljage, ako se provoz sastoji od prijevoza ili uključuje prijevoz tim plovilima ili zrakoplovom;

2. svaku odgovornost, osim tjelesne povrede putnika, gubitka ili oštećenja njihove prtljage:
   (a) koja proizlazi iz korištenja ili upravljanja plovilima, objektima ili zrakoplovom iz točke 1. podtočke (a), ako u slučaju posljednjeg, pravo države članice u kojoj je takav zrakoplov registriran ne zabranjuje sporazume o nadležnosti koji se odnose na osiguranje od takvih rizika;
   (b) za gubitak ili štetu koju je prouzročila roba u provozu, kako je opisano u točki 1. podtočki (b);

3. svaki financijski gubitak povezan s korištenjem ili upravljanjem plovilima, objektima ili zrakoplovom iz točke 1. podtočke (a), posebno gubitak tereta ili čartera;

4. svaki rizik ili interes povezan s nekim od onih iz točaka 1. do 3.;

5. neovisno o točkama 1. do 4., sve ‚velike rizike’, kako su utvrđeni u Direktivi 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) [(SL 2009., L 335, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 10., str. 153. i ispravci SL 2014., L 219, str. 66. i SL 2014., L 278, str. 24.)].”

9 Kao što to proizlazi iz uvodne izjave 41. Uredbe br. 1215/2012, u skladu s člancima 1. i 2. Protokola (br. 22) o stajalištu Danske, priloženog UEU-u i UFEU-u, Kraljevina Danska nije sudjelovala u donošenju te uredbe, ona je nije obvezivala niti se na nju primjenjivala. Međutim, u skladu s člankom 3. stavkom 2. Sporazuma između Europske zajednice i Kraljevine Danske o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2005., L 299, str. 62.), ta je država članica pismom od 20. prosinca 2012. obavijestila Europsku komisiju o svojoj odluci da provede navedenu uredbu, s posljedicom da se njezine odredbe primjenjuju na odnose između Europske unije i Danske. U skladu sa člankom 3. stavkom 6. tog sporazuma, obavijest Danske stvara međusobne obveze između Danske i Unije (SL 2013., L 79, str. 4.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 13., str. 290.).

Direktiva 2009/138

10 Člankom 13. Direktive 2009/138 određuje se:

„Za potrebe ove Direktive, navedeni pojmovi imaju sljedeće značenje:

[…]

(27) ‚veliki rizici' znači:
(a) rizici razvrstani u vrste osiguranja 4, 5, 6, 7, 11 i 12 u dijelu A Priloga I.;
(b) rizici razvrstani u vrste osiguranja 14 i 15 u dijelu A Priloga I. kad se ugovaratelj osiguranja profesionalno bavi industrijskom ili komercijalnom djelatnošću ili nekim slobodnim zanimanjem, a rizici se odnose na tu djelatnost;
(c) rizici razvrstani u vrste osiguranja 3, 8, 9, 10, 13 i 16 u dijelu A Priloga I. ako ugovaratelj osiguranja premašuje ograničenja najmanje sljedeća dva kriterija:
i. ukupni bilančni iznos od 6,2 milijuna eura;
ii. neto promet od 12,8 milijuna eura, […];
iii. prosječan broj od 250 zaposlenika tijekom financijske godine.

[…]

[…]"

11 Vrsta osiguranja 6, naslovljena „Osiguranje plovila (morska, riječna, jezerska plovila i plovila za plovidbu kanalima)", u dijelu A Priloga I. toj direktivi, glasi:

„Sva oštećenja ili gubitak:

– plovila za plovidbu kanalima i u riječnoj plovidbi;

– plovila u jezerskoj plovidbi;

– plovila u pomorskoj plovidbi."

Odluka 2014/887/EU

12 Uvodnom izjavom 7. Odluke Vijeća 2014/887/EU od 4. prosinca 2014. o odobrenju, u ime Europske unije, Haške konvencije od 30. lipnja 2005. o sporazumima o izboru suda (SL 2014., L 353, str. 5.) navodi se:

„Unija bi, prilikom odobravanja Konvencije [o sporazumima o izboru suda, koja je sklopljena 30. lipnja 2005. pod pokroviteljstvom Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu], trebala dodatno dati izjavu na temelju članka 21. kojom se iz područja primjene Konvencije općenito isključuju ugovori o osiguranju, uz određene pomno definirane iznimke. Cilj je izjave očuvati zaštitna pravila o nadležnosti koja su na raspolaganju ugovaratelju osiguranja, osiguraniku ili korisniku osiguranja u pitanjima povezanima s osiguranjem na temelju Uredbe [Vijeća] (EZ) br. 44/2001. [od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)]. Isključenje bi trebalo biti ograničeno na ono što je nužno za zaštitu interesa slabijih stranaka u ugovorima o osiguranju. Stoga ona ne bi

trebala obuhvaćati ugovore o reosiguranju ni ugovore povezane s velikim rizicima. Unija bi istodobno trebala dati jednostranu izjavu u kojoj se navodi da može, u kasnijoj fazi s obzirom na iskustvo stečeno tijekom primjene Konvencije, preispitati potrebu za zadržavanjem svoje izjave na temelju članka 21.”

13 U skladu s „Izjav[om] Europske unije prilikom odobrenja Haške konvencije od 30. lipnja 2005. o sporazumima o izboru suda […] u skladu s člankom 21. [te] konvencije”, koja se nalazi u Prilogu I. Odluci 2014/887:

„Cilj ove izjave koja isključuje određene vrste ugovora o osiguranju iz područja primjene Konvencije zaštita je određenih ugovaratelja osiguranja, osiguranika i korisnika osiguranja koji, prema unutarnjem pravu EU-a, uživaju posebnu zaštitu.

1. Europska unija izjavljuje, u skladu s člankom 21. Konvencije, da neće primjenjivati Konvenciju na ugovore o osiguranju, osim kako je predviđeno stavkom 2. niže.

2. Europska unija primjenjivat će Konvenciju na ugovore o osiguranju u sljedećim slučajevima:

[…]

(d) ako se sporazum o izboru suda odnosi na ugovor o osiguranju koji obuhvaća jedan ili više sljedećih rizika koji se smatraju velikim rizicima:
i. svaki gubitak ili oštećenje do kojih je došlo zbog opasnosti koje su u vezi s njihovom uporabom u komercijalne svrhe:
(a) pomorskih brodova, priobalnih postrojenja ili onih na otvorenome moru ili riječnih plovila, plovila za plovidbu kanalima i jezerskih plovila;

[…]

[…]”

Glavni postupak i prethodno pitanje

14 Osobe A1 i A2 sklopile su 15. listopada 2013. kupoprodajni ugovor koji se odnosio na stjecanje rabljene jedrilice po cijeni od 315 000 eura s trgovcem na malo sa sjedištem u IJmuidenu (Nizozemska).

15 Osobe A1 i A2 sklopile su u odnosu na tu jedrilicu i ugovor o osiguranju od građanskopravne odgovornosti te o osiguranju trupa broda s društvom za osiguranje I. Prilikom sklapanja tog ugovora, koji je stupio na snagu 1. studenoga 2013., osobe A1 i A2 navele su u obrascu zahtjeva za osiguranje koji im je dostavilo to društvo, naslovljenom „Application form yacht insurance” (obrazac zahtjeva za osiguranje jahte), s jedne strane, da će matična luka navedene jedrilice biti u Danskoj i, s druge strane, da će se upotrebljavati samo u privatne i rekreativne svrhe te da se neće davati ni u najam ni u zakup.

16 Na temelju jedne odredbe uvjeta osiguranja predviđenih tim ugovorom, nositelj police osiguranja mogao je bilo koji spor iznijeti pred nadležni sud u Nizozemskoj.

17 U svibnju 2018. osobe A1 i A2 nasukale su se u Finskoj. Tijekom proljeća sljedeće godine otkrile su oštećenja na kobilici i trupu navedene jedrilice. Stoga su u svibnju 2019. o nasukavanju obavijestile društvo za osiguranje, koje je, nakon procjeniteljeva pregleda, odbilo pokriti prijavljenu štetu, i to zbog njezine prirode.

18 Nakon toga, osobe A1 i A2 podnijele su tužbu protiv tog društva pred Rettenom i Helsingør (Općinski sud u Helsingøru, Danska), želeći ishoditi da mu se naloži da pokrije troškove koji se odnose na naknadu te štete, procijenjene na 300 000 danskih kruna (DKK) (oko 40 300 eura). U okviru te tužbe navedeno društvo istaknulo je prigovor nedopuštenosti uz obrazloženje da je, u skladu s klauzulom o prenošenju nadležnosti predviđenom ugovorom o osiguranju o kojem je riječ, navedena tužba trebala biti podnesena nizozemskom sudu.

19 Presudom od 19. svibnja 2020. Retten i Helsingør (Općinski sud u Helsingøru) prihvatio je taj prigovor nedopuštenosti.

20 Osobe A1 i A2 podnijele su žalbu protiv te presude sudu koji je uputio zahtjev, Østre Landsretu (Žalbeni sud regije Istok, Danska), zahtijevajući, kao glavno, da se predmet uputi Rettenu i Helsingør (Općinski sud u Helsingøru) i, kao podredno, da sud koji je uputio zahtjev meritorno ispita tužbu, uz obrazloženje da jedrilica o kojoj je riječ u glavnom postupku, kao rekreacijsko plovilo, nije obuhvaćena člankom 16. točkom 5. Uredbe br. 1215/2012 i da su stoga oni s pravom podnijeli tužbu u prvostupanjskom postupku danskom sudu.

21 Konkretnije, osobe A1 i A2 ističu da kao „velike rizike” u smislu te odredbe valja kvalificirati samo štetu koju je pretrpio osigurani brod koji se upotrebljava u komercijalne svrhe i koja je nastala u okviru takve uporabe. Smatraju da je tumačenje navedene odredbe prema kojem se „velikim rizicima” smatra sva šteta koju je pretrpio svaki brod, bez obzira na njegovu veličinu i uporabu, uključujući i rekreativna plovila koja se upotrebljavaju u privatne svrhe, protivno ciljevima koji se nastoje postići Uredbom br. 1215/2012, a osobito zaštiti slabije strane u ugovornom odnosu.

22 Društvo za osiguranje I osporava argumentaciju koju su iznijele osobe A1 i A2. Prema mišljenju tog društva, iako te osobe imaju svojstvo potrošača, sklopile su ugovor o osiguranju s obvezujućom klauzulom o prenošenju nadležnosti prema kojoj je nadležni sud nizozemski sud. Navodi da je takva klauzula dopuštena na temelju članka 15. točke 5. Uredbe br. 1215/2012, s obzirom na to da je osiguranje trupa broda, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, obuhvaćeno pojmom „veliki rizici” u smislu članka 16. točke 5. te uredbe, u vezi s člankom 13. točkom 27. Direktive 2009/138.

23 U tim je okolnostima Østre Landsret (Žalbeni sud regije Istok) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 15. točku 5. Uredbe [br. 1215/2012], u vezi s njezinim člankom 16. točkom 5., tumačiti na način da su osiguranja trupa broda rekreacijskih plovila koja se ne upotrebljavaju u komercijalne svrhe obuhvaćena iznimkom predviđenom u članku 16. točki 5. te uredbe i je li, slijedom toga, ugovor o osiguranju koji sadržava klauzulu o prenošenju nadležnosti kojom se odstupa od načela iz članka 11. navedene uredbe valjan u smislu članka 15. točke 5. te uredbe?”

O prethodnom pitanju

24 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 15. točku 5. Uredbe br. 1215/2012, u vezi s člankom 16. točkom 5. te uredbe, tumačiti na način da je ugovor o osiguranju trupa broda koji se odnosi na rekreacijsko plovilo koje se upotrebljava u nekomercijalne svrhe obuhvaćen tim člankom 15. točkom 5.

25 Uvodno, kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja podsjetiti na to da odjeljak 3. poglavlja II. Uredbe br. 1215/2012 utvrđuje posebna pravila o nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje.

26 Tako se, s jedne strane, u članku 11. stavku 1. točki (b) Uredbe br. 1215/2012 predviđa da osiguravatelj s domicilom u državi članici može biti tužen u drugoj državi članici pred sudovima mjesta u kojem tužitelj ima domicil u slučaju tužbi koje podnose ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik osiguranja.

27 Međutim, u određenim slučajevima Uredba br. 1215/2012 predviđa mogućnost odstupanja od pravila o nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje, i to, među ostalim, na temelju članka 15. točke 5. te uredbe, sporazumom koji se odnosi na ugovor o osiguranju u mjeri u kojoj pokriva jedan ili više rizika iz članka 16. navedene uredbe.

28 U ovom je slučaju nesporno da bi, s obzirom na ugovor o osiguranju o kojem je riječ u glavnom postupku i na rizike koji su njime pokriveni, relevantan mogao biti samo članak 16. točka 5. Uredbe br. 1215/2012, koji se odnosi na „velike rizike” u smislu Direktive 2009/138.

29 Valja također podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, tumačenje odredbe prava Unije zahtijeva da se u obzir uzme ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojem se nalazi kao i ciljevi te svrha akta kojeg je ona dio. Nastanak neke odredbe prava Unije može se također pokazati relevantnim za njezino tumačenje (presuda od 25. lipnja 2020., A i dr. (Vjetroelektrane u Aalteru i Neveleu), C-24/19, EU:C:2020:503, t. 37. i navedena sudska praksa).

30 Stoga, kako bi se odgovorilo na pitanje može li se, kad je riječ o ugovoru o osiguranju trupa broda koji se odnosi na rekreacijsko plovilo koje se upotrebljava u nekomercijalne svrhe, odstupiti od pravila o nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje, predviđenih Uredbom br. 1215/2012, valja uputiti na tekst članka 15. točke 5. i članka 16. točke 5. te uredbe, na tekst relevantnih odredaba Direktive 2009/138, na koju taj članak 16. točka 5. upućuje, kao i na strukturu tih pravila, njihov nastanak i ciljeve na kojima se temelje (vidjeti u tom smislu presudu od 27. veljače 2020., Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, t. 32. i navedenu sudsku praksu).

31 Što se tiče doslovnog tumačenja odredaba o kojima je riječ, iz zajedničkog iščitavanja članka 15. točke 5. i članka 16. točke 5. Uredbe br. 1215/2012 proizlazi da se „sv[i] ‚veliki rizici’, kako su utvrđeni u Direktivi 2009/138”, nalaze među rizicima iz tog članka 15. točke 5.

32 Kad je riječ o pojmu „veliki rizici”, on je definiran u članku 13. točki 27. te direktive.

33 Stoga, kao prvo, u skladu s tim člankom 13. točkom 27. podtočkom (a), „velike rizike” čine rizici razvrstani u vrste osiguranja 4 do 7, 11 i 12 u dijelu A Priloga I. navedenoj direktivi.

34 Kao drugo, na temelju navedenog članka 13. točke 27. podtočke (b), u „velike rizike” spadaju rizici razvrstani u vrste osiguranja 14 i 15 u dijelu A Priloga I. kad se ugovaratelj osiguranja profesionalno bavi industrijskom ili komercijalnom djelatnošću ili nekim slobodnim zanimanjem, a rizici se odnose na tu djelatnost.

35 Kao treće, isti se članak 27. točka 27. podtočka (c) odnosi na rizike razvrstane u vrste osiguranja 3, 8 do 10, 13 i 16 u dijelu A Priloga I. ako ugovaratelj osiguranja premašuje ograničenja najmanje dvaju kriterija navedenih u toj točki 27. podtočki (c).

36 U ovom je slučaju nesporno da bi među vrstama osiguranja u dijelu A Priloga I. Direktivi 2009/138 na koje se upućuje u članku 13. točki 27. podtočkama (a) do (c) te direktive relevantna mogla biti samo vrsta osiguranja 6, koja se spominje u tom članku 13. točki 27. podtočki (a). Ta se vrsta osiguranja odnosi na sva oštećenja ili gubitak plovila za plovidbu kanalima i u riječnoj plovidbi, plovila u jezerskoj plovidbi i plovila u pomorskoj plovidbi.

37 Međutim, ni navedena vrsta osiguranja 6 ni članak 13. točka 27. podtočka (a) Direktive 2009/138 ne sadržavaju druga pojašnjenja, osobito u pogledu uporabe tih plovila, i to za razliku od tog članka 13. točke 27. podtočaka (b) i (c), koje sadržavaju podatke o djelatnosti koju obavlja ugovaratelj osiguranja odnosno o bilanci, prometu ili broju zaposlenika njegova poduzeća.

38 Stoga iz doslovnog tumačenja članka 13. točke 27. Direktive 2009/138 i članka 16. točke 5. Uredbe br. 1215/2012 proizlazi da se te odredbe mogu tumačiti na način da „veliki rizici” iz navedenih odredaba obuhvaćaju sva oštećenja ili gubitak plovila za plovidbu kanalima i u riječnoj plovidbi, plovila u jezerskoj plovidbi i plovila u pomorskoj plovidbi, neovisno o tome upotrebljava li ih se u komercijalne svrhe ili ne.

39 Kad je riječ o kontekstu članka 16. točke 5. Uredbe br. 1215/2012, valja istaknuti, s jedne strane, da je uvod te odredbe izraz „neovisno o točkama 1. do 4.”, na temelju čega se može zaključiti da točke 1. do 4. tog članka 16. čine *lex specialis* u odnosu na navedeni članak 16. točku 5. i da stoga u situacijama koje te točke 1. do 4. posebno uređuju imaju prednost pred tom točkom 5.

40 S druge strane, članak 16. točka 1. podtočka (a) Uredbe br. 1215/2012 obuhvaća, među ostalim, svaki gubitak ili štetu na morskim plovilima koji su posljedica rizika povezanih s njihovim korištenjem u gospodarske svrhe.

41 Međutim, kao što je to Komisija pravilno primijetila, valja utvrditi da bi se, u slučaju da se sva šteta nastala na plovilima u pomorskoj plovidbi, bez obzira na njihovu uporabu, smatrala „velikim rizicima” u smislu članka 16. točke 5. Uredbe br. 1215/2012, taj članak 16. točka 1. podtočka (a) lišio njegove biti u pogledu pomorskih brodova. Isto bi vrijedilo i za točke 2. do 4. navedenog članka 16., s obzirom na to da se te točke odnose na rizike koji proizlaze iz korištenja ili upravljanja plovilima, u skladu s istim člankom 16. stavkom 1. točkom (a), i na rizike koji su povezani s nekim od onih iz članka 16. točaka 1. do 3. te uredbe.

42 Takav bi rezultat bio protivan namjeri zakonodavca Unije da se točkama 1. do 4. članka 16. Uredbe br. 1215/2012 dodijeli vlastiti sadržaj.

43 Naime, tekst članka 16. Uredbe br. 1215/2012 u biti preuzima tekst članka 14. Uredbe br. 44/2001. Međutim, točke 1. do 4. tog članka 14., koje su postale točke 1. do 4. tog članka 16., nisu se nalazile u Komisijinu prijedlogu Uredbe Vijeća (EZ) o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju

sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (COM(1999) 348 *final*), na kojem se temelji Uredba br. 44/2001, te su u potonju uredbu uvedene tek tijekom zakonodavnog postupka, čime je pobliže određen pojam „rizici” iz članka 15. točke 5. Uredbe br. 1215/2012.

44 Razmatranja iznesena u točkama 39. do 43. ove presude stoga idu u prilog uskom tumačenju članka 16. točke 5. Uredbe br. 1215/2012, prema kojem se ta odredba ne odnosi na štetu koju su pretrpjela plovila koja se upotrebljavaju u nekomercijalne svrhe, tako da ugovor o osiguranju trupa broda koji se odnosi na rekreacijsko plovilo koje se upotrebljava u nekomercijalne svrhe nije obuhvaćen člankom 15. točkom 5. te uredbe.

45 Druga kontekstualna razmatranja potkrepljuju to tumačenje. Naime, s jedne strane, odstupanja od pravilâ o nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje, poput onoga koje je dopušteno člankom 15. točkom 5. Uredbe br. 1215/2012, moraju se tumačiti strogo (vidjeti po analogiji presudu od 12. svibnja 2005., Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, t. 31.).

46 S druge strane, tumačenje navedeno u točki 44. ove presude omogućava da se osigura usklađenost s Unijinom primjenom Haške konvencije o sporazumima o izboru suda, sklopljene 30. lipnja 2005.

47 Naime, u skladu sa stavkom 2. točkom (d) podtočkom i. (a) Izjave navedene u točki 13. ove presude, Unija primjenjuje tu konvenciju na ugovore o osiguranju ako se sporazum o izboru suda odnosi na ugovor o osiguranju koji obuhvaća jedan ili više rizika koji se smatraju velikim rizicima, odnosno, među ostalim, svaki gubitak ili oštećenje pomorskih brodova do kojih je došlo zbog opasnosti koje su u vezi s njihovom uporabom u komercijalne svrhe. Iz toga slijedi da, nasuprot tomu, Unija ne primjenjuje navedenu konvenciju kad je riječ o ugovorima o osiguranju kojima se pokrivaju rizici koji proizlaze iz uporabe pomorskih brodova u nekomercijalne svrhe.

48 Naposljetku, što se tiče ciljeva koje se nastoji ostvariti Uredbom br. 1215/2012, iz uvodne izjave 18. te uredbe proizlazi da tužbu u stvarima koje se odnose na osiguranje obilježava određena neravnoteža između stranaka koju se odredbama odjeljka 3. poglavlja II. navedene uredbe nastoji ispraviti davanjem slabijoj stranci prednosti pravila o nadležnosti koja su povoljnija za njezine interese od općih pravila (presuda od 9. prosinca 2021., BT (Tužba protiv osiguranika), C-708/20, EU:C:2021:986, t. 32. i navedena sudska praksa).

49 Stoga je cilj pravila sadržanih u tom odjeljku 3. zajamčiti da slabija stranka koja namjerava pokrenuti sudski postupak protiv jače stranke može to učiniti pred sudom države članice koji je lako dostupan (vidjeti u tom smislu presudu od 30. lipnja 2022., Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514, t. 50. i navedenu sudsku praksu).

50 Ako stranke ugovora o osiguranju koji pokriva „veliki rizik” mogu, na temelju članka 15. točke 5. Uredbe br. 1215/2012, u vezi s njezinim člankom 16. točkom 5., sklapanjem sporazuma odstupiti od pravila o nadležnosti predviđenih u navedenom odjeljku 3., takva je mogućnost uvedena kako bi se u obzir uzela činjenica da su stranke takvog ugovora ravnopravne (vidjeti u tom smislu presudu od 27. veljače 2020., Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, t. 39.).

51 Naime, nikakva posebna zaštita nije opravdana, među ostalim, u odnosima između profesionalnih subjekata u sektoru osiguranja jer se ni za jednog od njih ne može smatrati da se nalazi u slabijem položaju u odnosu na drugoga (vidjeti u tom smislu presudu od 27. veljače 2020., Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, t. 45. i navedenu sudsku praksu).

52 U ovom je slučaju drukčije kad je riječ o ugovarateljima osiguranja, kao što su žalitelji u glavnom postupku, koji su, ne djelujući u svojstvu profesionalnog subjekta, sklopili ugovor o osiguranju trupa broda koji se odnosi na rekreacijsko plovilo koje se upotrebljava u privatne i rekreativne, a ne u komercijalne svrhe.

53 U tom pogledu, ne treba od slučaja do slučaja ocjenjivati pitanje može li se neka osoba smatrati „slabijom strankom”. Naime, kao što je to Sud već istaknuo, takva bi ocjena dovela do opasnosti od pravne nesigurnosti te bi bila protivna cilju Uredbe br. 1215/2012, navedenom u njezinoj uvodnoj izjavi 15., prema kojoj pravila o nadležnosti moraju biti što je moguće više predvidiva (presuda od 27. veljače 2020., Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, t. 42. i navedena sudska praksa).

54 Stoga je tumačenje izloženo u točki 44. ove presude – prema kojem ugovor o osiguranju trupa broda koji se odnosi na rekreacijsko plovilo koje se upotrebljava u nekomercijalne svrhe nije obuhvaćen člankom 15. točkom 5. Uredbe br. 1215/2012 – u skladu s ciljevima te uredbe u mjeri u kojoj je, kad je riječ o takvim ugovorima o osiguranju, posebna zaštita ugovaratelja osiguranja opravdana, a predvidljivost pravila o nadležnosti osigurana.

55 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 15. točku 5. Uredbe br. 1215/2012, u vezi s člankom 16. točkom 5. te uredbe, treba tumačiti na način da ugovor o osiguranju trupa broda koji se odnosi na rekreacijsko plovilo koje se upotrebljava u nekomercijalne svrhe nije obuhvaćen tim člankom 15. točkom 5.

Troškovi

56 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

Članak 15. točku 5. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, u vezi s člankom 16. točkom 5. te uredbe,

treba tumačiti na način da:

ugovor o osiguranju trupa broda koji se odnosi na rekreacijsko plovilo koje se upotrebljava u nekomercijalne svrhe nije obuhvaćen tim člankom 15. točkom 5.

Potpisi